

Sygn. akt II CSK 617/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z powództwa P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O.
przeciwko H. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś.
o ustalenie nieistnienia uchwał ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwał,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 6 lipca 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 7 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

1) oddala skargę kasacyjną;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3240 zł (trzy tysiące dwieście czterdzieści) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w S. uwzględnił częściowo powództwo P. sp. z o.o. w O., stwierdzając nieważność uchwał nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników H. sp. z o.o. w Ś. nr [...] z dnia 30 czerwca 2011 r., nr [...] z dnia 30 czerwca 2012 r. oraz nr [...] z dnia 2 czerwca 2014 r., którymi zdecydowano o wyłączeniu zysku osiągniętego w latach 2010, 2011 oraz 2012 od podziału i przeznaczeniu go w całości na kapitał zapasowy spółki, oddalił powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały z dnia nr [...] z dnia 30 czerwca 2012 r. oraz o stwierdzenie nieważności uchwały nr [...] z dnia 2 czerwca 2014 r. o wyłączeniu zysku osiągniętego w 2013 r. od podziału i przeznaczeniu go na kapitał zapasowy spółki.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji obu stron zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że stwierdził nieważność uchwały nr [...] nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki „H.” z dnia 2 czerwca 2014 r. o wyłączeniu zysku osiągniętego za rok 2013 od podziału i przeznaczeniu go na kapitał zapasowy spółki oraz oddalił apelację pozwanej.

Spółka H. została utworzona przez P. W. w dniu 2 lutego 2009 r. Kapitał zakładowy w wysokości 15 000 000 zł został podzielony na 15 000 równych udziałów, które objął P. W., pokrywając je wkładem niepieniężnym w postaci prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa pod firmą „W.” i wkładem pieniężnym wysokości 1 000 000 zł. Na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników w dniu 27 lutego 2009 r. za wniesiony wkład niepieniężny objął on 14 000 udziałów, a nadwyżkę w wysokości 100 000 zł przekazał na kapitał zapasowy. Umową z dnia 25 marca 2009 r. darował J. R. 15 000 udziałów w tej spółce.

Postanowieniem z dnia 18 maja 2009 r. Sąd Okręgowy w S. (I Co [...]) udzielił zabezpieczenia powództwu Spółki P. skierowanemu przeciwko J. R. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy darowizny udziałów w H. sp. z o.o. przez zajęcie jej udziałów w tej Spółce oraz zobowiązał powódkę do wytoczenia powództwa w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia tego

postanowienia. W wykonaniu tego zabezpieczenia komornik zajął udziały J. R., a sąd rejestrowy przyjął do akt rejestrowych pozwanej zawiadomienie o zajęciu udziałów. Wniosek o uchylenie lub zmianę zabezpieczenia został oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2011 r. Nie został uwzględniony wniosek powódki o ustanowienie zarządcy nad zajętymi udziałami.

Umową dzierżawy z dnia 30 grudnia 2010 r. wydzierżawiający C. oddał R. sp. z o.o. w dzierżawę opisaną nieruchomości położoną w S. przy ul. S. oraz lokal użytkowy przy ul. W. za zapłatą czynszu w wysokości 18 408,82 euro netto miesięcznie, a za miesiące czerwiec, lipiec i sierpień w wysokości 20 000 euro miesięcznie. Pozwana jako jedyny udziałowiec K. w L. (Cypr) w dniu 15 lipca 2010 r. wniosła do tej spółki aport w postaci zorganizowanej części swojego przedsiębiorstwa, obejmującej wszystkie prawa użytkowania wieczystego gruntów i prawa własności nieruchomości opisanych w akcie notarialnym z dnia 10 sierpnia 2010 r., z wyjątkiem prawa własności zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę nr [...], położonej w S., gminie C., obejmując 7 588 udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. Następnie w dniu 3 listopada 2010 r. spółka K. wniosła w dniu 3 listopada 2010 r. do spółki C. jako aport prawo użytkowania wieczystego i własności nieruchomości wyszczególnionych w akcie notarialnym, w zamian za objęte udziały w jej kapitale zakładowym.

W dniu 29 kwietnia 2010 r. wspólnikami pozwanej byli J. R. posiadająca 15 000 udziałów o nominalnej wartości 15 000 000 zł i jej mąż P. R. posiadający pięć udziałów o wartości 5 000 zł. Do wstąpienia tego wspólnika doszło w następstwie podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 15 005 000 zł uchwałą nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z dnia 28 kwietnia 2010 r. P. R. jest jedynym udziałowcem w spółce R., która przejęła działalność hotelarską i gastronomiczną pozwanej od czasu utraty przez nią koncesji na sprzedaż alkoholu. Działalność ta jest prowadzona w hotelu W. Pozwana czerpie zyski z dzierżawy nieruchomości jako jedyny udziałowiec podmiotu wydzierżawiającego nieruchomość spółce R..

Członkami zarządu pozwanej byli S. K. do dnia 14 sierpnia 2010 r., następnie E. S. przez okres jednego roku, a po tym czasie K. K., uprzedni menager

hotelu W.. Powództwo spółki P. o stwierdzenie nieważności uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z dnia 28 kwietnia 2010 r. o podwyższeniu kapitału zakładowego pozwanej spółki i objęciu ich przez P. R. zostało oddalone. Uchwałami nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej, obejmującego jedynego wspólnika J. R., podjętymi w dniu 25 lutego 2010 r. zatwierdzono sprawozdanie zarządu z działalności spółki za 2009 r., sprawozdanie finansowe stwierdzające osiągnięcie zysku netto w wysokości 851 581,70 zł oraz o przeznaczeniu zysku na kapitał zapasowy spółki. W dniu 30 czerwca 2011 r. zostały podjęte przez nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu z działalności spółki w 2010 r., sprawozdania finansowego oraz o wyłączeniu od podziału i przeznaczeniu w całości na kapitał zapasowy zysku za 2011 r. w wysokości 55 062,91 zł. Zgromadzenie i projekty uchwał były przygotowane przez J. R. i jej męża. Na posiedzeniu walnego nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej w dniu 30 czerwca 2012 r. zostały podjęte uchwały o wyłączeniu od podziału i przeznaczeniu w całości na kapitał zapasowy zysku osiągniętego przez pozwaną w roku 2011 w wysokości netto 14 573,73 zł. W dniu 31 grudnia 2012 r. pozwana sprzedała spółce R. prawo do marki H. obejmujące uprawnienie do korzystania z tej nazwy, oznaczenia słownego, oznaczenia graficznego, a także symboli i logo hotelu H. położonego w Ś. przy ul. S. [...] za cenę 208 457,94 zł. Powódka czyniła starania o uzyskanie dokumentów zawierających dane dotyczące działalności pozwanej i jej wyników finansowych, z których wynikało, że osiągnięty zysk systematycznie malał. W dniu 29 stycznia 2013 r. pozwana sprzedała spółce K. nieruchomość położoną w S. za cenę 1 413,43 zł w zamian za objęcie udziałów w tej spółce. Oznacza to, że zysk z tej transakcji odzwierciedlał jedynie różnicę pomiędzy majątkiem spółki a wartością udziałów objętych w zamian za ten składnik majątkowy. Na kolejnym posiedzeniu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników pozwanej w dniu 30 czerwca 2013 r., którym była J. R., została podjęta uchwała nr [...] o wyłączeniu od podziału i przeznaczeniu w całości na kapitał zapasowy zysku osiągniętego przez spółkę w 2012 r. w wysokości 28 004,35 zł. Z kolei na posiedzeniu tego zgromadzenia wspólników (J. R. i P. R.) w dniu 2 czerwca 2014 r. podjęto uchwałę o wyłączeniu od podziału i przeznaczeniu na

kapitał zapasowy spółki zysku osiągniętego w 2013 r. w wysokości 1 075 009,87 zł netto. W sprawozdaniu finansowym za rok 2014 wskazano, że koszty działalności operacyjnej stanowiły 62 485,76 zł, nie było przychodów ze sprzedaży, a poniesiona strata obejmowała kwotę 39 391,56 zł.

Kapitał zapasowy spółki na dzień 31 sierpnia 2010 r. wynosił 923 637,97 zł, a w bilansie za 2013 r. wykazano go w wysokości 7 631 zł. Przeznaczenie zysku na kapitał zapasowy nie miało wpływu na wartość udziałów, ponieważ ich wartość wzrasta już w chwili jego powstania. Dla wyceny udziałów mają znaczenie nieprowadzenie działalności przez spółkę, niewypłacanie dywidendy oraz ponoszenie strat.

Od 2013 r. pozwana nie osiąga przychodów z działalności operacyjnej, ponosi koszty stałe, odnotowuje straty, które są pokrywane z funduszu zapasowego. Nie otrzymała dywidendy od spółki K., której działalność została zminimalizowana; nie otrzymała ona także dywidendy od spółki C.

Sąd Okręgowy uznał, że powódka wykazała uprawnienie do żądania stwierdzenia nieważności uchwał, ponieważ ich przedmiot i treść mogła stanowić zagrożenie prawa wierzyciela wynikającego z zajęcia udziałów (art. 911⁶ k.p.c.). Wzięcie przez J. R. udziału w nadzwyczajnych zgromadzeniach jako współnika i głosowanie za uchwałami wyłączającymi zysk od podziału oraz przeznaczenie go na podwyższenie kapitału zapasowego było sprzeczne z art. 910² § 2 k.p.c., ponieważ zachodziła potrzeba ustanowienia zarządcy zajętych udziałów. Oddalenie powództwa w odniesieniu do uchwały z dnia 2 czerwca 2014 r. było konsekwencją tego, że zysk za 2013 r. nie pochodził z działalności operacyjnej pozwanej, był jedynie zyskiem „papierowym”, skoro ekwiwalentem sprzedaży nieruchomości były udiały w spółce. Działanie w tym zakresie nie pozostawało w sprzeczności z zakazem wynikającym z zajęcia udziałów - rozporządzania, obciążania czy realizowania prawa (art. 910 § 1 k.p.c.).

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację powódki. Podzielił i uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego oraz przyjętą podstawę prawną powództwa, która wynika z art. 252 § 2 k.s.h. Zaznaczył, że naruszenie przez zobowiązanego zakazu przewidzianego w art. 910 § 1 k.p.c. powoduje

bezskuteczność podjętych czynności. Stwierdził, że w odniesieniu do spółki, zajęcie udziałów wspólnika wiąże się z zakazem realizowania na jego rzecz świadczeń wynikających z zajętego prawa oraz nakazem przekazywania świadczeń pieniężnych komornikowi lub na rachunek depozytowy w banku. Przewidziane zostało w art. 910² k.p.c. prawo wierzyciela do wykonywania uprawnień majątkowych dłużnika wynikających z zajętego prawa. Kompetencje do podejmowania wszelkich działań zachowawczych mają charakter własnych, niezależnych od zajętego prawa uprawnień. Odniesieniu do uprawnień majątkowych wierzyciel wykonuje te, które przysługują dłużnikowi. Do czynności zachowawczych należy prawo do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników zagrażającej możliwości zaspokojenia z zajętych udziałów. Oznacza to, że art. 910 § 1 k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 250 k.s.h. Ustanowienie zarządcy uprawnionego do wykonywania praw korporacyjnych z zajętych udziałów powinno nastąpić wówczas, gdy samodzielne wykonywanie tych uprawnień przez wspólnika pociąga za sobą uzasadnione zagrożenie dla zaspokojenia wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym. Podjęte uchwały godziły wprost w interes wierzyciela, ograniczając możliwość jego zaspokojenia w postępowaniu egzekucyjnym z dochodów, jakie to prawo powinno przynosić, w postaci dywidendy, a następnie zajęcia i przekazania na konto depozytowe komornika. Wierzyciel jest uprawniony do prowadzenia egzekucji z udziałów nie tylko w drodze sprzedaży, ale i przez zaspokojenie się z dochodu, jakie udział przynosi, do którego należy także udział w zysku. Podejmowane przez J. R. czynności dokonane zostały z naruszeniem art. 910² § 2 k.p.c. Dotyczy to wszystkich zaskarżonych uchwał. Podkreślił, że wypłata dywidendy mogła nastąpić także w formie bezgotówkowej np. zajęcia wierzytelności wobec dłużników spółki. Nie było zatem podstaw do innej oceny uchwały podjętej w dniu 2 czerwca 2014 r. Podejmowane w spółce działania doprowadziły do wyzbycia się majątku trwałego i niedochodzenie wypłaty dywidendy w spółkach, w których zostały nabyte udiały, doprowadziło to do sytuacji, w której zbycie udziałów może być utrudnione.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutów podniesionych przez pozwaną, podkreślił, że nie wykazała ona, iż gromadzenie środków w ramach kapitału

zapasowego wynikało z konieczności prowadzenia działalności inwestycyjnej, skoro taka działalność nie została podjęta, jak też nie była przewidziana w ramach strategii opracowanej dla tej spółki. Zarzuty naruszenia przepisów postępowania uznał za bezzasadne.

Pozwana w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c. Naruszenie prawa materialnego połączyła z zarzutami niewłaściwego zastosowania art. 910² § 1 i 2 w zw. z art. 730¹ § 3 i 911⁶ § 1 k.p.c., art. 252 § 1 k.s.h. w związku z art. 910² § 1 i 2 oraz art. 911⁶ § 1 k.p.c., a także niezastosowania art. 2 k.s.h. w związku z art. 910², art. 911⁶ § 1 k.p.c. i art. 252 k.s.h. Naruszenie przepisów postępowania dotyczyło art. 278 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie, art. 381 oraz art. 382 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań wskazanych świadków oraz z opinii innego biegłego albo z opinii uzupełniającej dotychczasowego biegłego oraz art. 227 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez pominięcie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego dla wyjaśnienia celowości zaskarżonych uchwał z punktu widzenia interesu spółki. Skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania albo uchylenia tego wyroku i orzeczenia co do istoty przez oddalenie powództwa i apelacji powódki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie przepisów postępowania może być podstawą skargi kasacyjnej, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., jeżeli skarżący wykaże, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, polegający na ukształtowaniu albo współkształtowaniu treści rozstrzygnięcia. Ponadto zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą dotyczyć ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Art. 278 § 1 k.p.c. stanowi, że w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych, sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych. Sens tego uregulowania wyraża się w nakazie zasięgnięcia opinii biegłego przez sąd, jeżeli dla rozstrzygnięcia sporu jest niezbędna wiedza specjalna w danej dziedzinie. Wynika z niego także zakaz samodzielnego rozstrzygania przez sąd kwestii objętych

wiadomościami specjalnymi. Dwa kolejne paragrafy dotyczą wyboru biegłych przez sąd wezwany i sposobów przedstawienia opinii. Zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. w skardze kasacyjnej jest niedopuszczalny, tak przedstawiony samodzielnie, jak i w związku z art. 233 § 1 oraz 382 k.p.c., ponieważ dotyczy ustalenia faktów. Dowód z opinii biegłego podlega ocenie przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. Postawienie przez skarżącą zarzutu naruszenia art. 278 k.p.c. (nieodpowiednie przywołanego) przez „niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, wbrew wnioskowi opinii biegłej sądowej kwestii wymagających wiadomości specjalnych”, w istocie prowadzi do zakwestionowania przeprowadzonej oceny dowodów, co jest niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Art. 382 k.p.c. ma charakter ogólnej dyrektywy określającej istotę postępowania apelacyjnego jako kontynuacji merytorycznego rozpoznania sprawy. Chodzi o sytuację, gdy sąd drugiej instancji, mimo przeprowadzonego przez siebie postępowania dowodowego, orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przed sądem pierwszej instancji albo oparł orzeczenie jedynie na własnym materiale, a pominął postępowanie dowodowe przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji. Przepis ten nie może być samodzielną podstawą zarzutu naruszenia przepisów postępowania, konieczne jest wytknięcie zarazem tych przepisów regulujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył.

Z art. 381 k.c. wynika, że sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Celem tego przepisu jest dążenie do koncentracji procesu i przedstawiania całego materiału procesowego w pierwszej instancji, co zmierza do przyspieszenia postępowania apelacyjnego. Z tych przyczyn na sąd drugiej instancji został nałożony obowiązek uwzględnienia nowych faktów i dowodów, jeżeli strona wykaże, że nie mogła ich powołać przed sądem pierwszej instancji. Ocena potrzeby zgłoszenia tych „nowości” nie może być oderwana od okoliczności konkretnego wypadku, czy też usprawiedliwienia opóźnienia przebiegiem procesu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 226/02 (nie publ.). W wyroku z dnia 13 czerwca

2012 r., II CSK 608/11 (nie publ.), Sąd Najwyższy zauważył, że dokonując wykładni art. 381 in fine k.p.c. nie można tracić z pola widzenia zasady, że sąd drugiej instancji jest sądem merytorycznym. W licznych innych orzeczeniach podkreślał z kolei, że nie można pomijać dowodu z powołaniem się na art. 381 k.p.c., jeżeli opóźnienie w jego zgłoszeniu jest usprawiedliwione przebiegiem procesu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 162/06, OSNC 2008, Nr 5, poz. 47, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2000 r., II UKN 620/99, OSNP 2002, Nr 1, poz. 29, z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 30/04, OSNP 2005, Nr 11, poz. 162, z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 288/04, nie publ., z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 489/04, nie publ., z dnia 22 listopada 2007 r., III CSK 141/07, nie publ., z dnia 2 marca 2012 r., II CSK 362/11, nie publ. i z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 275/12, nie publ.). Ugruntowane zostało zapatrywanie, że sąd drugiej instancji powinien wnikliwie rozważyć, czy na skutek pominięcia nowych dowodów nie dojdzie do niewyjaśnienia kwestii istotnych w sprawie. W niniejszej sprawie wnioski o przeprowadzenie dowodów powołanych w ramach zarzutu naruszenia art. 381 k.c. były przedmiotem oceny Sądów obu instancji, która uwzględniała wszystkie okoliczności sprawy i sposób prowadzenia sprawy przez pozwaną. Wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego lub uzupełniającej opinii biegłej T. B. został oddalony, z uwagi na dostateczne wyjaśnienie zagadnień koniecznych dla rozstrzygnięcia sporu oraz uznanie innych, artykułowanych przez pozwaną, za bezprzedmiotowe. Z kolei zeznania wskazanych świadków, autorów „Opinii dotyczącej systemu organizacji pozwanej spółki”, która została opracowana w 2009 r., dla wyjaśnienia przedmiotu i celu opracowania okoliczności związanych z procesem restrukturyzacji i przekształceń spółki, nie miały istotnego znaczenia w sprawie. Sąd Najwyższy uznał, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym nie doszło do naruszenia art. 381 k.p.c., ponieważ wskazane przez skarżącą dowody nie były nowymi dowodami, których nie mogła ona powołać w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Art. 227 k.p.c. stanowi, że przedmiotem dowodu są fakty i dowody mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Selekcji faktów dokonuje sąd, uwzględniając zasadę prawdy materialnej i zasadę kontradiktoryjności. Przepis ten nie jest źródłem obowiązków ani uprawnień jurysdykcyjnych sądu, lecz określa

jedynie wolę ustawodawcy ograniczenia kręgu faktów, które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Do naruszenia art. 227 k.p.c. dochodzi wtedy, gdy sąd prowadzi w sprawie dowody na okoliczności niemające znaczenia z punktu widzenia charakteru dochodzonego roszczenia, w odniesieniu do jego zasady, jak i wysokości. Poza tym sąd nie może dopuścić się naruszenia art. 227 k.p.c. Przepis ten nie może być podstawą skargi kasacyjnej bez jednoczesnego powołania uchybienia innym przepisom postępowania dowodowego (por. wyroki Sądu najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., I CSK 237/10, z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 481/13, z dnia 15 maja 2014 r., IV CSK 503/13, z dnia 11 lipca 2012 r., II CSK 677/11, niepublikowane). Nie mógł zatem odnieść zamierzonego rezultatu zarzut skarżącej pominięcia przez Sąd Apelacyjny wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłej na okoliczność oceny celowości zaskarżonych uchwał z punktu widzenia interesu spółki, w tym jej sytuacji finansowej i majątkowej oraz prowadzenia przez nią działalności inwestycyjnej.

Zajęcie prawa majątkowego w postaci udziałów w spółce z o.o. zobowiązanego wspólnika na podstawie postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej wobec wierzyciela następuje w drodze zawiadomienia go o zajęciu udziałów przez komornika na podstawie art. 910 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 743 § 1 oraz art. 755 § 1 k.p.c. Skutek zajęcia powstaje z chwilą doręczenia zawiadomienia zobowiązanemu. Od tej chwili nie może on rozporządzać, obciążać, realizować zajętego prawa ani też pobierać żadnego świadczenia z przysługującego mu prawa. Niedostosowanie się do tego zakazu prowadzi do bezskuteczności podjętych czynności (art. 885 w związku z art. 902 i art. 909 k.p.c.). W stosunku do spółki, od chwili jej zawiadomienia przez komornika (art. 911³ k.p.c.), obowiązuje zakaz realizowania na rzecz wspólnika – zobowiązanego świadczeń wynikających z zajętego prawa oraz nakaz uiszczania komornikowi lub na rachunek depozytowy świadczeń pieniężnych wynikających z udziału. Zajęcie udziałów spełnia przede wszystkim funkcję ochronną, zabezpieczającą możliwość uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia przez dochód, jaki prawo to przynosi albo przez jego sprzedaż (art. 911⁶ § 1 k.p.c.). Zajęcie udziału wspólnika nie prowadzi do utraty przez niego statusu wspólnika, wierzyciel względem spółki pozostaje osobą trzecią.

Zgodnie z art. 910² § 1 k.p.c., z mocy zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Stosownie do § 2 zdanie pierwsze tego przepisu, jeżeli zachodzi potrzeba realizacji innych uprawnień wynikających z zajętego prawa niż wymienione w § 1, sąd na wniosek dłużnika lub wierzyciela albo z urzędu ustanowi zarządcę. Udział wspólnika w spółce z o.o. zawiera w sobie dwojakiego rodzaju uprawnienia, które stanowią jeden niepodzielny i integralny kompleks związanych ze sobą praw udziałowca. Przedmiotem zajęcia udziału nie jest zatem typowa wierzytelność pieniężna, ale prawo do świadczeń pieniężnych i roszczeń, jakie udział może przynieść. Do wszelkich uprawnień i roszczeń zaliczane jest prawo do udziału w zysku, prawo do zwrotu wpłaty na udział w przypadku obniżenia kapitału zakładowego, prawo do uczestnictwa w podziale zlikwidowanego majątku spółki. Ich realizacja prowadzi bezpośrednio do przysporzenia majątkowego, o którym mowa w art. 910² § 1 k.p.c. ab initio. Ponadto według art. 910² § 1 k.p.c. in fine, wierzyciel może podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Należą do nich wszelkie działania faktyczne i prawne podejmowane przez wierzyciela w sytuacji, gdy zachodzi uzasadniona obawa wygaśnięcia lub utraty przez prawo jego rzeczywistej wartości. Dotyczy to także ochrony przed działaniami zmierzającymi do obniżenia wartości udziału w spółce. Wykonywanie uprawnień o innym charakterze, określanym zazwyczaj jako uprawnienia korporacyjne wspólnika, z których najważniejszymi są uczestniczenie w zgromadzeniu wspólników i głosowaniu nad uchwałami, nie jest konieczne dla realizacji celu zajęcia i uzyskania zaspokojenia wierzyciela i nie są objęte art. 887 § 1 k.p.c. Jeżeli jednak zajdzie potrzeba ich realizacji w toku postępowania, powinny być podejmowane przez zarządcę; nie może wykonywać ich wierzyciel. Ustanowienie zarządy powoduje ingerencję w sferę praw korporacyjnych dłużnika (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 64/11, OSNC 2012, nr 6, poz. 67). Do powołania zarządcy może dojść, gdy wykonywanie przez wspólnika uprawnień korporacyjnych z zajętych udziałów zagraża interesowi

majątkowemu wierzyciela, realizowanemu w postępowaniu egzekucyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 150/13, niepubl.).

Tradycyjny podział uprawnień wynikających z udziału w spółce na majątkowe i korporacyjne został utrzymany na gruncie art. 910² k.p.c. Zestawienie obu paragrafów tego przepisu wskazuje, że praw korporacyjnych dotyczy § 2. Natomiast treść § 1 odnosi się do uprawnień sioście majątkowych oraz do uprawnień mających na celu zachowanie prawa. Oznacza to, że podejmowanie działań niezbędnych do zachowania prawa nie zostało zaliczone do innych uprawnień, korporacyjnych, objętych art. 910² § 2 k.p.c., a zatem mogą one być wykonywane samodzielnie przez wierzyciela. W orzecznictwie zalicza się do tych uprawnień wytoczenie przez wierzyciela powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki na podstawie art. 910² § 1 in fine k.p.c., będącego przepisem szczególnym w stosunku do art. 250 k.s.h. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2009 r., II CSK 355/08, OSNC-ZD z 2009, nr 4, poz. 100; z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 588/12, OSNC 2014, nr 3, poz. 29, dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 150/13, z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 151/13, niepubl.).

Nieuzasadniony był zarzut skarżącej naruszenia przez niewłaściwe zastosowanie art. 910² § 1 i 2 w związku z art. 730¹ § 3 i art. 911⁶ § 1 k.p.c. Wykładnia art. 910² k.p.c. wskazuje na właściwą realizację uprawnień przyznanych powódce w drodze zabezpieczenia powództwa. Naruszenie jej interesu przez wyłączenie zysku od podziału, uniemożliwiło bezpośrednio uzyskanie środków finansowych, jak też negatywnie wpływa na zainteresowanie udziałami w pozwanej spółce potencjalnych ich nabywców. Nie zostały wykazane przyczyny leżące po stronie pozwanej, które w miarodajny sposób uzasadniałyby taką decyzję wspólników. Art. 730¹ § 3 k.p.c. nie ma zastosowania na etapie realizacji postanowienia o zabezpieczeniu powództwa. Przewidziane w nim wskazanie wyważenia interesów stron, w miarodajnym dla każdej z nich zakresie, związane jest z wyborem sposobu zabezpieczenia. Wierzyciel we wniosku o wykonanie tego postanowienia, określając jego sposób, związany jest sposobami wymienionymi w art. 911⁶ § 1 k.p.c. Dopuszczalne jest wskazanie kilku sposobów egzekucji, jeżeli nie spowoduje to ich wzajemnego wyłączenia się. Uregulowanie to nie ogranicza

uprawnienia wierzyciela do wyboru sposobu albo nawet zastosowania jednocześnie wszystkich, przy uwzględnieniu zabezpieczającego charakteru wykonywanego orzeczenia. W piśmiennictwie prawniczym zwrócono uwagę na to, że realizacja lub sprzedaż udziałów może nastąpić w razie bezskuteczności lub stwierdzonej długotrwałości zaspokajania z dochodu. W postępowaniu mającym na celu wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, uprawniony ma uprzywilejowaną pozycję nawet względem spółki, której udziałowcem jest zobowiązany. Podkreślenia wymaga, że zobowiązany wspólnik jest wspólnikiem większościowym przy bardzo dużej dysproporcji w odniesieniu do ilości i wartości udziałów przysługujących obu wspólnikom, co ma wpływ na funkcjonowanie Spółki.

Art. 252 § 1 k.s.h. przewiduje możliwość wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z prawem przez osoby lub organy spółki wymienione w art. 250 k.s.h. Uprawnienie powódki do wystąpienia z takim powództwem wynika z art. 910² § 1 in fine k.p.c. Zarzut ten w istocie dotyczy kwestii sprzeczności wskazanych przez powódkę uchwał z prawem. Skarżąca nie zakwestionowała stanowiska Sądu Apelacyjnego, że uchwały wyłączające zysk osiągnięty przez Spółkę od podziału naruszały interes powódki przez uchybienie zakazom przewidzianym w art. 910 § 1 pkt 1 k.p.c., uniemożliwiając skuteczne wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. Wykonywanie przez wspólnika uprawnień wynikających z udziałów, które zostały zajęte, nie może naruszać interesu uprawnionego. Uchwały podjęte w zasadzie udziałami J. R., wyeliminowały możliwość przekazania na rachunek depozytowy jakichkolwiek środków. Nie zostało wykazane przez pozwaną z jakich przyczyn zysk był przekazany na kapitał zapasowy. W odniesieniu do wyniku finansowego za rok 2013, sposób procedowania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników był taki sam, jak w poprzednich latach; wyłączono zysk od podziału i przeznaczono na kapitał zapasowy. Stanowisko Sądu Apelacyjnego dotyczące stwierdzenia nieważności uchwały nr [...] podjętej w dniu 2 czerwca 2014 r. było uzasadnione. Potraktowanie zysku jako zasilającego kapitał zapasowy, stanowiło przejaw braku zamiaru dostosowania działań do treści postanowienia udzielającego zabezpieczenia. Uchwała ta w pośredni sposób mogła wpływać na niemożliwość zaspokojenia wierzyciela, będąc efektem wyzbycia się przez Spółkę trwałego

składnika majątkowego. Jednolicie w orzecznictwie jest przyjmowane, że nie ma znaczenia dla podejmowania czynności zachowawczych to, czy negatywne skutki zaspokojenia wierzyciela-uprawnionego, wynikają bezpośrednio z treści uchwały organu spółki, czy też mają charakter pośredni. Nie można wykluczyć, że również uchwała niemająca wprost za przedmiot praw udziałowych będzie pociągała za sobą negatywne skutki dla możliwości zaspokojenia się wierzyciela z zajętych udziałów tak w kontekście dochodu, jaki mógłby uzyskany z ich sprzedaży, jak i realizacji wynikających z nich praw majątkowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2009 r., II CSK 355/08, z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 588/12, z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 150/13 i z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 151/13). Uzasadnienie tego zarzutu oparte było na zastrzeżeniu nieuwzględniania interesu Spółki. W relacjach uprawnionego z postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i Spółki, której dominujący wspólnik był zobowiązany do świadczeń wynikających z zajęcia jego udziałów, interes uprawnionego podlegał priorytetowej ochronie. Wskazują na to przedstawione uregulowania. Nie mają natomiast zastosowania okoliczności brane pod uwagę w kontekście oceny powództwa wspólnika, kwestionującego uchwałę wyłączającą zysk od podziału (art. 191 § 1 i 3 k.s.h.). Nie było podstaw do uznania, że Sąd Apelacyjny niewłaściwie zastosował przepisy art. 252 § 1 k.s.h. w związku z art. 910² § 1 i 2 oraz art. 911⁶ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 2 k.s.h., w sprawach określonych w art. 1 § 1 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio. Tym przepisem została uregulowana zasada jedności prawa cywilnego oraz relacja pomiędzy przepisami kodeksu cywilnego i kodeksu spółek handlowych. W kodeksie spółek handlowych nie ma przepisów regulujących wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przez zajęcie udziałów w spółce z o.o. i egzekucję z prawa obejmującego udział w tego rodzaju spółce. Oznacza to, że należało zastosować wprost przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Skarżąca nie przedstawiła argumentów przemawiających za odmową udzielenia ochrony uprawnionemu, na którego rzecz zostały zajęte udziały wspólnika. Zgromadzenie wspólników pozwanej, głosami dominującego wspólnika, podejmowało uchwały uniemożliwiające wykonanie

orzeczenia sądu, które wiązało także pozwaną Spółkę. Nie doszło do podjęcia uchwał dających możliwość innego ukształtowania pozycji uprawnionego i Spółki, a pozostałe działania nie przyczyniały się do jej rozwoju, a nawet utrzymania dobrej kondycji. Zarzut naruszenia przez niewłaściwe zastosowanie art. 2 k.s.h. w związku z art. 910² § 1 i 2 oraz art. 911⁶ § 1 k.p.c. był bezzasadny.

Z tych względów skarga kasacyjna pozwanej jako pozbawiona uzasadnionych podstaw została oddalona na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.